

DEX

Dramatizált elektronikus könyvszerkesztő és hangoskönyv-konvertáló program látássérültek számára

NÉMETH GÉZA

BME Távközlési és Médiainformatikai Tanszék

A súlyosan látássérült, vak vagy gyengénlátó emberek a hétköznapi életben a legtöbb szempontból komoly hátrányban vannak látó embertársaikkal szemben, olvasni is csak speciális segédeszközök segítségével tudnak. Ilyen segédeszköz lehet a számítógép, az olvasótévé, illetve egy másfajta megoldást jelentenek a felolvasott hangoskönyvek, azonban a szakszerű felolvasás és a stúdiómunka is rendkívül idő- és pénzigényes, ezért az így elérhető művek száma erősen korlátozott.

A számítógépes felolvasás a modern beszédszintézis-szoftverek segítségével kényelmesen megoldható. Ráadásul nagyon sok könyv elérhető elektronikus formában is legálisan – gondoljunk csak a Magyar Elektronikus Könyvtár választékára –, ezek mobil használhatósága azonban máig megoldatlan volt. A megoldás a számítógépes felolvasás rögzítése mp3 formátumban, amely kényelmesen meghallgatható az elterjedt lejátszók segítségével. A T-Online támogatásával az „Informatika a látássérültekért” Alapítvány által, a BME Távközlési és Médiainformatikai Tanszékkel együttműködve kifejlesztett szoftver célja a számítógépen egy ilyen megoldás megvalósítása, azaz szöveges, HTML, Rich Text formátumú vagy TXT szövegfájlból mp3 formátumú hangfájl létrehozása.

A Windows XP operációs rendszer alá készült alkalmazás felhasználói felülete optimálisan együttműködik a látássérült felhasználók által használt képernyőolvasó és képernyőnagyító programokkal és tartalmazza a BME TMIT Profivox fantázianevű szövegfelolvasó rendszerének külön erre a célra kifejlesztett verzióját.

A program nem csupán az automatikus konverziót támogatja, hanem a hangzást befolyásoló szerkesztési lehetőségeket is nyújt, így megválasztható és menet közben is módosítható a beszélő hangkaraktere, valamint a dokumentum bármely pontján módosítható a beszéd sebessége, hangereje és hangmagassága és sok más tulajdonsága is. A beszédparaméterek széleskörű állíthatóságának köszönhetően párbeszédes, illetve drama-

tizált hangfelvételek is előállíthatóak. Az Előnézet funkció segítségével az éppen szerkesztett szöveg kijelölt része hallgatható meg úgy, hogy a felolvasás figyelembe veszi a felolvasott szövegre vonatkozó dramatizáló utasításokat is. A kijelölt szöveg ugyanúgy lesz felolvasva, ahogy az a konverzió után mp3-ban hangzik majd, ami jól használható a dramatizáló utasítások kipróbálásához.

A megfelelő menüpontokon keresztül kezdeményezhető a szerkesztőmezőben található szöveg konverziója mp3 formátumba. Az mp3 fájl a Profivox beszédszintetizátor hangján felolvasva tartalmazza majd a szerkesztett szöveget, amelyet az *ábrán* látható dramatizálási lehetőségek segítségével lehet irányítani. Beállíthatóak az mp3 fájlokban tárolható címkék (ID-tagek), azaz a mű címét, szerzőjét stb. megadó szöveges információk is.

A fájlokat adott időegységként darabolni lehet. A szoftver segítségével nem csak egy mp3 fájl készíthető, amelynek mérete egy hosszabb szöveg (pl. nagyregegy) esetén túl nagy lehet, hanem több, kisebb darabból is állhat. A darabolás a felolvasási idő alapján, a felhasználó által megadott időegységként történik.

A szoftvert kizárólag látássérült felhasználók használhatják. A program működéséhez telepített JAWS for Windows képernyőolvasó vagy MAGic képernyőnagyító program szükséges (bármelyik szoftver demo-verziója is elegendő a program működésének ideje alatt).

A program letöltési címe:

http://www.infoalap.net/dex_setup.exe

